

Олексієнко Я.І.

старший викладач;

Нечипоренко Л.А.

доцент, директор,

ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ УКРАЇНИ В УМОВАХ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Поганий стан здоров'я та низький рівень фізичної підготовленості студентів ВНЗ України є загальновідомим фактом, який знижує тривалість та погіршує якість життя людей, веде до послаблення економічної і оборонної безпеки держави і тому привертає до себе увагу, потребує невідкладних дій.

Інтеграція українських ВНЗ в загальноєвропейський освітній простір, підвищення мобільності учасників навчального процесу, висувають нові вимоги до програм навчання. У зв'язку з цим, досить актуальним стає питання відповідності змісту програм з фізичного виховання у ВНЗ та дотримання принципу наступності з шкільними програмами згідно зі світовими тенденціями в цій області. На даний час відсутня система і конкретна програма формування фізкультурно-оздоровчої компетентності, що передбачає єдність виховання здорового способу життя та взаємодії із зовнішнім середовищем, духовним вихованням і підвищення рівня культури молодого покоління. Однією з основних причин такого стану, як зазначають В.С. Мунтян і В.І. Пліско [1], є недостатній рівень фізичної освіти в родині, школі, навчальному закладі і, в цілому, в країні. Фізичне виховання часто розглядається як другорядна дисципліна.

Фізичне виховання не можна зводити лише до показників відвідування занять – необхідно вимагати якість, яка виражається у наявності вмінь і навичок та знання методичних основ виконання фізичних вправ, вміння займатися самостійно, у тому числі, в позанавчальний час [2]. Також необхідно впровадити реальні, науково обґрунтовані нормативи і об'єктивне відображення результатів тестувань рівня фізичної підготовленості студентів.

На теперішній час базовим документом при організації навчальних занять з фізичного виховання у ВНЗ України, є наказ МОНУ «Про затвердження положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах», де у розділі 3 говориться про включення в навчальні плани з усіх спеціальностей обов'язкових навчальних занять з фізичного виховання протягом усього періоду навчання, за винятком останнього випускного семестру, в обсязі 4 год. на тиждень. Однак переважна більшість ВНЗ залишила цю дисципліну лише на 1–2 курсах та скоротила в навчальних планах години на фізичне виховання до 2 год. на тиждень на користь інших дисциплін, посилаючись то на велике завантаження студентів, то на секційні і самостійні заняття – як в європейських країнах. Але проведення одного заняття на тиждень з фізичного виховання не є доцільним, оскільки не в змозі забезпечити виконання оздоровчих та виховних функцій [3].

Окрім того, дослідження Г.П. Грибан показали, що заняття з фізичного виховання слід розглядати як засіб відновлення і стимуляції розумової діяльності студентів, а не як додаткове академічне навантаження. Та й переведення студентів на самостійні заняття фізичною культурою сьогодні є невиправданим і передчасним. Причинами цього є: низький рівень свідомості студентів і недбале ставлення до власного здоров'я; відсутність критеріїв оцінки стану здоров'я фахівців, які влаштовуються на роботу; відсутність паспорта здоров'я; слабка матеріально-технічна база яка не взмозі забезпечити індивідуальні бажання студентів щодо занять фізичними вправами у вільний час; низька фізична підготовленість більшості студентів і їх недостатній фізичний розвиток; значна частка захворювань (до 20,0 %) у студентів, які потребують занять за спеціальними реабілітаційними методиками; необхідність перекваліфікації викладацьких кадрів, зміна програмного забезпечення і підготовки кадрів у фізкультурних ВНЗ [4].

У розвинутих країнах система фізичного виховання функціонує по іншому. У політиці європейських держав наголошується на інтеграційній, культурній, рекреаційній ролі фізичної культури, а також її толерантності.

В останні десятиліття в різних країнах світу фізичне виховання стало розглядатися як потужний засіб зміцнення здоров'я населення, забезпечення його високої працездатності та якості життя. В той же час в Україні склалася традиційна підготовка студентів у ВНЗ, де фізичне виховання є невід'ємною частиною професійної підготовки фахівців.

Г.П. Грибан, проаналізувавши систему фізичного виховання західних країн, зауважує, що кредитно-модульної системи навчання і оцінювання з фізичного виховання в не фізкультурних ВНЗ в європейському та світовому освітньому і науковому просторі сьогодні не існує, тому що фізичне виховання не входить до навчальних планів університетів, а є самостійною роботою студентів. Відповідно немає необхідності розробляти і впроваджувати кредитно-модульну систему навчання з дисципліни «Фізичне виховання», відповідно до вимог ECTS [4].

Вивчаючи досвід американських і європейських колег, як зазначає О.В. Попрошаєв, в переважній більшості університетів не має ні кафедр фізичного виховання, ні занять з фізичного виховання як таких. Студенти самі дбають про свій фізичний розвиток, про власне здоров'я і належний рівень працездатності. В них дуже розвинений студентський спорт і, навіть, непрофесійний (масовий) спорт, чому сприяє наявність потужних центрів студентського спорту при ВНЗ [5; 6]. Окрім того, більшість вищих навчальних закладів Європи та США мають велику кількість спортивних баз, що дає змогу проводити роботу спортивних секцій у позанавчальний час без обмежень.

Діти та їхні батьки усвідомлюють, що досягнення в спорті забезпечують їм безкоштовне навчання в університеті та отримання стипендії. При вступі до ВНЗ її адміністрація звертає увагу на досягнення абітурієнтів у спорті, мистецтві, громадській роботі й зараховують тих, хто особливо проявив ініціативу, і тих, хто, як вони вважають, додасть яскравості та різноманітності в житті навчальної установи. Спортивні стипендії США – це часткове або повністю безкоштовне навчання, проживання, харчування, підручники [7].

Поступове впровадження вимог Болонської декларації, сприяє ВНЗ України постійно удосконалювати процес підготовки педагогічних кадрів, зокрема, у сфері фізичної культури, згідно із сучасними суспільними потребами. Впровадження європейських стандартів підготовки студентів вимагає від керівництва ВНЗ перегляду концепції організації навчального процесу, який повинен забезпечити конкурентоспроможність системи підготовки фахівців на світовому ринку освітніх послуг. Сучасний викладач з фізичного виховання це фахівець, який повинен оволодіти теоретичними і практичними компетенціями у професійній діяльності, мобільно і креативно реагувати на зміни у процесі виконання своїх функціональних обов'язків [8].

Болонська декларація враховує і бонусний підхід до оцінювання результатів навчання за різними показниками (зокрема, розподіл студентів на медичні відділення і занесення цих даних в додаток до диплому – до якої групи належить конкретний студент і його відповідну оцінку), що може значно підвищувати мотиваційні стимули до конкурентоспроможності студентів.

Фізичне виховання повинне бути обов'язковим для студентів всіх спеціальностей ВНЗ. Адже, збереження академічних занять з фізичного виховання дає змогу охопити руховою активністю всю молодь ВНЗ, а від так позитивно впливати на якість підготовки майбутніх фахівців, виховувати в них високий рівень психофізичних якостей необхідних в професійній діяльності, зміцнити здоров'я, що допоможе забезпечити студенту успіх і мобільність в європейському освітньому просторі. Поряд з цим, необхідно розвивати матеріально-технічну базу ВНЗ України, здійснювати перепідготовку кадрів, розробляти і впроваджувати інноваційні педагогічні технології в навчально-виховний і тренувальний процес з метою збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді; поступово розширювати секційну роботу за вибором студента, як це запроваджено в розвинутих світових і європейських країнах.

Список використаних джерел:

1. Мунтян В.С. Фізичне виховання у контексті положень нового закону України «Про вищу освіту» / В.С. Мунтян, В.І. Пліско // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – 2014. – Випуск 118, т. 1. – С. 222–226.
2. Мунтян В.С. Болонський процес і організаційно-методичні проблеми діяльності кафедри фізичного виховання // Школа професійної майстерності. – Х. : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2012. – С. 36–38.
3. Воліваха П.О. Викладання фізичної культури у вищих навчальних закладах в світлі реформи вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/31_NNP_2015/Sport/0_198110.doc.htm
4. Грибан Г.П. Проблеми фізичного виховання в умовах євроінтеграції // Буковинський науковий спортивний вісник. – Випуск 3. – Чернівці, 2007. – С. 6–10.
5. Попрошаєв О. Фізичне виховання в контексті інтеграції в загальноєвропейський освітній простір / О. Попрошаєв, О. Білик, М. Островський // Спортивна наука України, 2015. – № 2 (66). – С. 36–43.
6. Попрошаєв О.В. Нормативно-правові аспекти організації навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах України / О.В. Попрошаєв, С.Г. Зінченко, Д.О. Каратаєв, С.О. Фішев // Педагогіка, психологія та методико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: збірник наукових праць / за ред. С.С. Єрмакова. – Х., 2010. – С. 74–76.

7. Корягін В. Інформаційна інтерпретація устрою фізичного виховання й системи контролю в освітніх установах / В. Корягін, О. Блавт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/11642>

8. Пасічник В.Р. Реалізація основних напрямків Болонського процесу у підготовці вчителів фізичної культури у польських ВНЗ / В.Р. Пасічник // Проблеми фізичного виховання і спорту. – Луцьк. – 2010. – № 6. – С. 87–89.

Субачов В.П.

викладач,

Хмельницьке вище професійне училище № 4

МЕТОДИКА РАНЬОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ В ЯПОНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У японському суспільстві головне це традиції. Традиції тут супроводжують людину з самого народження. І хоча в сучасному соціальному устрої Японії присутній вплив Заходу, глибинних структур суспільства він не стосується, а виражається лише в зовнішньому дотриманні модних тенденцій.

Виховання дітей в Японії починається з чіткого їх поділу за гендерною ознакою. Хлопчики і дівчатка виховуються абсолютно по-різному. Чоловікам з самого народження заборонений доступ на кухню або участь в інших домашніх справах. Син – це опора сім'ї, спадкоємець, самурай, здатний мужньо переносити труднощі. У школах після уроків хлопчики відвідують гуртки, де отримують додаткові знання і продовжують освіту, дівчатка ж зустрічаються після школи в кафе і базикають про свої жіночі справи.

Основне завдання японської педагогіки – виховати члена колективу (фірми або корпорації). Інтереси колективу, перш за все того колективу, в якому ти працюєш, тут ставлять понад усе – в цьому успіх японських товарів на світових ринках. Цьому тут вчать з дитинства – бути в групі, приносити суспільну користь і відповідати за якість того, що виготовляєш.

У цьому, звичайно, і мінуси. Перекіс у бік групової свідомості відлучує від самостійного мислення. А ідея відповідності громадському стандарту настільки вкорінена в японських дітей, що самостійні думки, висловлені однолітками, викликають осуд і глузування.

Однак повага до старших, повага до традицій та історії країни, чуйне ставлення батьків до дітей – це те, чого у японців можна і потрібно вчитися.

Дуже велика увага в цій країні приділяється в останні десятиліття раннього розвитку і вихованню дітей. Така тенденція намітилася більше півстоліття тому, і спонукала до цього книга «Після трьох уже пізно» Масару Ібукі, педагога-теоретика і засновника фірми Sony.

Головна ідея книги полягає в тому, що основи людської особистості закладаються саме у віці до трьох років – віці високої дитячої сприйнятливості і здібностей до навчання. Мета виховання за методикою Ібукі:

- створити в період до трьох років усіх умов, в яких дитина може повністю реалізуватися;